

Klimat och försäkring – försäkringsbranschens utmaningar och åtgärder

De tidigare stipendiatresor som de nordiska försäkringsföreningarna gemensamt har arrangerat, har i år fått en ny skepnad. I slutet av september var det premiär för den nya formen av stipendiatresa, vilket innebär att deltagarna fokuserar på ett ämnesområde. Danska Forsikringsforeningen, i samarbete med Forsikringsakademiet, stod som värd för mötesdagarna, som handlade om klimatfrågorna och hur de påverkar försäkringsbranschen.

Deltagarna från de olika länderna fick möjlighet att själva diskutera dessa frågor utifrån sina egna erfarenheter, men under en av dagarna utvidgades gruppen med ytterligare 80 deltagare från hela Norden till en konferens under titeln *Klima och försäkring*. Ett tiotal fördragshållare från både branschen, myndigheter och forskningsvärlden höll intressanta föreläsningar om olika aspekter kring konferensens tema.

Största naturkatastrofen i Europa 2011

Med tanke på att konferensen hölls utanför Köpenhamn, var det naturligt att flera av föredragshållarna kom att ta sin utgångspunkt i det skyfall som drabbade den danska huvudstaden den 2 juli 2011. Ca 90 000 skador anmäldes i samband med katastrofen. Man räknar nu med att de kompensationskrav som hittills inkommit för det skyfallet, som var den största naturkatastrofen i Europa under 2011, överstiger 6,2 miljarder danska kronor, berättade underdirektör Torben Weiss Garne på Försäkring & Pension.

Av dessa 6,2 miljarder, svarar skador på industribyggnader för ca 2,8 miljarder och på privata fastigheter för 1,5 miljarder. Fortfarande är slutnotan inte fastställd.

Under perioden 1999 till 2012 har den sammanlagda kostnaden för väderrelaterade skador uppgått till ca 30 miljarder danska kronor, vilket är mycket för ett land som Danmark med 5,5 miljoner invånare.

Efter skyfallet i juli 2011 förekom det uppgifter i media om att skyfallet egentligen skulle ha varit bra för ekonomin, eftersom det blev en injektion av utländskt kapital via återförsäkringarna. Även om kapitalet medförde en kick-start av dansk ekonomi denna gång, varnade Torben Weiss Garne för att dra alltför stora växlar på detta inför framtiden. Kommande naturkatastrofer kommer inte att vara "free of charge".

Och risken för kommande skyfall är överhängande. Torben Weiss Garne pekade i sitt anförande på att, även om variationerna per år är stora, är trenden tydlig: den årliga regnmängden har ökat under de senaste 140 åren och särskilt tydligt sedan

1960. Ser man framåt, visar forskningen på att danskarna kommer att få se skyfall framöver, som är betydligt mer extrema än idag.

Arbeta med Risk Management

Självklart kommer inte försäkringsbranschen att sitta still och invänta nästa skyfall. Skulle ingenting göras, är det stor risk att premierna skjuter i höjden och att t.o.m. vissa fastigheter inte längre kommer att kunna försäkras. Det pågår därför en intensiv diskussion i Danmark om förebyggande åtgärder. Den handlar om vad som kan göras av olika aktörer: privatpersoner, företag, kommuner och staten.

Torben Weiss Garne gav flera exempel på hur olika kommuner i Danmark nu aktivt arbetar med Risk Management. Redan 2007 införde t.ex. Gribskov kommun riskstyrning och har sedan dess kunnat spara sammanlagt ca 25 miljoner danska kronor i försäkringspremier.

Politiska ambitioner

Vicedirektör Thorbjörn Fangel på danska Naturstyrelsen konstaterade i sitt anförande att skyfallet 2011 satt stora spår även i den politiska debatten. Det finns en starkt uttalad vilja från den danska regeringen att nu måste åtgärder vidtas för att möta klimatförändringarna. Dels har man satt igång ett arbete för att klargöra spelreglerna för vad som behöver göras (inklusive finansieringen), dels har miljöministern satt samman ett nationellt forum för att åstadkomma en dialog med olika intressenter i samhället. I detta forum spelar försäkringsbranschen en viktig roll.

I det legala ramverk som regeringen tagit fram, ingår bl.a. att alla kommuner senast 2013 skall ha upprättat en plan för vilka åtgärder som krävs för att möta klimatförändringarna. I dessa planer, som ingår i den generella kommunala planeringen, skall ingå en kartläggning av översvämningsriskerna i kommunen. Thorbjörn Fangel konstaterade att ett antal kommuner redan har upprättat sådana planer för 2012.

Han betonade att det är kommunerna själva som måste ha initiativet och genomföra de beslut som krävs, eftersom det är här som kunskapen finns om de lokala förutsättningarna.

Thorbjörn Fangel tog upp Ørestad som ett bra exempel på hur man tagit hänsyn till klimatförändringarna när man planerat den nya stadsdelen. Självklart är det enklare att göra så när det är fråga om en helt ny stadsdel, men kommunerna måste ha klimatförändringarna i åtanke även när man planerar för modernisering av befintliga stadsdelar.

Global uppvärmning ett faktum

Pål Prestrud, Senior Advisor på Center for Climate Research (CICERO) i Oslo, bidrog med meteorologens syn på vad som händer med klimatet. Han noterade att

det fortfarande finns skeptiker, som inte har accepterat den globala uppvärmningen. Dessa tittar, enligt Pål Prestrud, på kortare tidsperioder, där det förvisso kan ske periodvisa nedgångar i den globala temperaturen. Klimatet är inte stabilt och det sker hela tiden variationer, men den långsiktiga trenden med en global uppvärmning är ändå helt klar och tydlig, konstaterade han.

Pål Prestrud tog upp ett annat exempel än skyfallet i Köpenhamn förra året för att illustrera konsekvenserna av klimatförändringen, nämligen den extrema värmeböljan 2003 i södra Europa. Man beräknar att mellan 50 000 och 80 000 människor dog som en följd av värmen. Italien fick en minskad majsproduktion med 36 procent och Frankrike fick för första gången i modern tid importera livsmedel i form av bl.a. majs, frukt och vete. Kostnaderna för värmeböljan uppgick till åtskilliga miljarder US dollar.

Enligt Pål Prestrud är riskbedömning nyckeln till att möta klimatförändringarna.

Omställning mot grön energi

Även framtidsforskaren Martin Kruse vid Copenhagen Institute for Futures Studies tog upp den sviktande tilltron på senare år till allvaret i klimatförändringarna. Han angav stormen Katrina 2005 som en enskild händelse som fick människor att vakna – även om det är omtvistat huruvida den hade med klimatförändringarna att göra. Han redovisade en undersökning som angav att 77 procent av de tillfrågade 2006 trodde på att en global uppvärmning pågår. Den siffran hade 2011 sjunkit till 58 procent.

Martin Kruse pekade på nödvändigheten att göra en omställning mot grön energi och att försäkringsbranschen här kan göra en insats. Hans råd till försäkringsbolagen kan sammanfattas i fyra punkter:

- Ta initiativ för att minimera risker som är kopplade till klimatförändringarna
- Driv frågan om att en politik införs, som syftar till att öka användningen av förnyelsebar energi och minska koldioxidutsläppen
- Ge rabatter till dem som följer specifika riktlinjer för att öka sin motståndskraft mot naturkatastrofer
- Använd scenarier som speglar värsta möjliga utfall för att utmana de riskmodeller som finns i samhället

Jens Hesselbjerg Christensen, chef för Centre for Regional change in the Earth System (CRES), redogjorde i sitt anförande för hur forskningen kring klimatförändringarna legat till grund för arbetet med att ta fram policies inom ramen för Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). IPCC grundades 1988 av United Nations Environment Programme (UNEP) and the World Meteorological Organization (WMO) för att ge världen en vetenskaplig syn på aktuell kunskap om klimatförändringen samt dess tänkbara miljömässiga och socio-ekonomiska effekter.

Nödvändigt med flexibilitet

Risk Management var något som flera talare tog upp, bl.a. Jason Richards. Han är Administrerande direktör (VD) för Swiss Re i Danmark och gav återförsäkrarens syn på klimatförändringens effekter och vilka åtgärder som krävs för att möta dessa.

Även om vi idag kunde stoppa alla utsläpp, skulle förändringarna i klimatet fortsätta under de närmaste decennierna. Jason Richards såg därför en kombination av att skapa incitament för olika intressenter att vidta förebyggande åtgärder och att samtidigt försöka få till stånd investeringar i förnyelsebar energi och minskade koldioxidutsläpp, som den bästa vägen för att möta klimatförändringarna.

Men även om vi förebygger, är det nödvändigt att upprätthålla en flexibilitet för framtidens utmaningar. Eller, som Jason Richards uttryckte det, "nästa händelse på grund av klimatförändringarna, är troligen inte ett skyfall i Köpenhamn".

Som vi beskrev inledningsvis, var den här konferensen en del i programmet för stipendiaterna från de olika nordiska försäkringsbolagen. Efter de inledande dagarna, vilken var då deras preliminära syn på vad som branschen behöver tänka på och göra? Här kommer några axplock:

- Ökade krav gentemot försäkringstagarna kring huskonstruktion, material som används, osv. Också krav på försäkringsbolagens inköp av material samt materialval vid återställande efter skada.
- Uppsägning av försäkringskontrakt kan bli nödvändiga, om förlusterna blir förutsägbara. Premiehöjningar kan ha samma effekt som uppsägningar.
- Hus som inte kan försäkras på den kommersiella marknaden, kan försäkras via naturkatastrofpool likt den som finns i Norge
- Ökade krav gentemot kommunerna när det gäller nya byggnadsprojekt

Nästa års stipendiatresa går till Sverige. Temat kommer att presenteras under våren.

Carl-Henrik Knutsson